



# СХІДНЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ

## РЕКОМЕНДАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ СХІДНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

від 28 червня 2023 року

№ 70/14-рк/к

м. Київ

ВИКОНАВЧОМУ КОМІТЕТУ  
ПОЛТАВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ  

---

*(конфіденційна інформація)*

Щодо припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин та умов виникнення порушення законодавства про захист економічної конкуренції

В ході здійснення державного контролю за дотриманням суб'єктами господарювання і органами місцевого самоврядування законодавства про захист економічної конкуренції на ринку послуг з централізованого водопостачання і централізованого водовідведення Першим відділом досліджень і розслідувань Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України встановлено наступне.

ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ ПОЛТАВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ (надалі – ВИКОНКОМ МІСЬКОЇ РАДИ) є юридичною особою, ідентифікаційний код юридичної особи – *(конфіденційна інформація)*, місцезнаходження: *(конфіденційна інформація)*.

Згідно з частиною першою статті 5 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» система місцевого самоврядування включає, зокрема:

- сільську, селищну, міську раду;
- виконавчі органи сільської, селищної, міської ради.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» виконавчі органи рад - органи, які відповідно до Конституції України та цього Закону створюються сільськими, селищними, міськими, районними в містах (у разі їх створення) радами для здійснення виконавчих функцій і повноважень місцевого самоврядування у межах, визначених цим та іншими законами.

Згідно з частиною першою статті 11 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» виконавчими органами сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх створення) рад є їх виконавчі комітети, відділи, управління та інші створювані радами виконавчі органи.

Отже, з урахуванням викладеного, ВИКОНКОМ МІСЬКОЇ РАДИ входить до системи

місцевого самоврядування, а також є органом місцевого самоврядування, що представляє відповідну територіальну громаду та здійснює від її імені та в її інтересах функції і повноваження місцевого самоврядування, визначені Конституцією України, цим та іншими законами.

Відповідно до частини четвертої статті 4 Закону України «Про захист економічної конкуренції» державний контроль за додержанням законодавства про захист економічної конкуренції, захист інтересів суб'єктів господарювання та споживачів від його порушень здійснюється Антимонопольним комітетом України.

Частиною другою статті 4 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що органи місцевого самоврядування зобов'язані сприяти розвитку конкуренції та не вчиняти будь-яких неправомірних дій, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію.

Отже, реалізація органами місцевого самоврядування покладених на них повноважень має здійснюватися з дотриманням вимог чинного законодавства, у тому числі Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Частиною шостою статті 59 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначено, що виконавчий комітет сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її створення) ради в межах своїх повноважень приймає рішення.

Відповідно до статті 13 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» до повноважень органів місцевого самоврядування у сфері питної води, питного водопостачання та водовідведення належать, зокрема, затвердження місцевих правил приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення відповідних населених пунктів.

Згідно зі статтею 13<sup>1</sup> Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» скидання стічних вод у водні об'єкти допускається лише за умови дотримання нормативів гранично допустимих концентрацій та нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин.

Місцеві правила приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення населеного пункту встановлюють вимоги щодо приймання стічних вод населеного пункту.

Місцеві правила розробляються на підставі та з урахуванням вимог правил приймання стічних вод та порядку визначення розміру плати, що справляється за понаднормативні скиди стічних вод до систем централізованого водовідведення, затверджених центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства, і затверджуються відповідними органами місцевого самоврядування.

У разі якщо відповідний орган місцевого самоврядування не прийняв рішення про затвердження місцевих правил, застосовуються правила приймання стічних вод, затверджені центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства.

Порядок та умови скидання стічних вод споживачів – суб'єктів господарювання до каналізаційної мережі м. Полтава визначені Правилами приймання стічних вод до системи централізованого водовідведення міста Полтава (надалі - Місцеві правила).

Місцеві правила затверджені рішенням виконавчого комітету Полтавської міської ради від 16.12.2021 № 283 «Про затвердження Правил приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення міста Полтава» (надалі - Рішення).

На території міста Полтава господарську діяльність з централізованого водовідведення (відведення та/або очищення стічних вод) проводить КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ «ПОЛТАВАВОДОКАНАЛ» (надалі — КП ПОР

«Полтававодоканал», Підприємство), а отже воно є виконавцем (виробником) зазначених послуг.

Враховуючи, що КП ПОР «Полтававодоканал» є виконавцем (виробником) послуг з централізованого водовідведення, то лише воно може встановлювати вимоги щодо приймання стічних вод до системи централізованого водовідведення, які враховують місцеві особливості приймання та очищення стічних вод, а також визначати ДК забруднюючих речовин, що можуть скидатися до системи централізованого водовідведення.

Місцеві правила розроблені та подані на затвердження до ВИКОНКОМУ МІСЬКОЇ РАДИ КП ПОР «Полтававодоканал». КП ПОР «Полтававодоканал» є юридичною особою, зареєстроване 21.07.1993. Ідентифікаційний код юридичної особи — *(конфіденційна інформація)*. Місцезнаходження: *(конфіденційна інформація)*. Основним видом діяльності КП ПОР «Полтававодоканал» є *(конфіденційна інформація)*. КП ПОР «Полтававодоканал» здійснює господарську діяльність з централізованого водопостачання та водовідведення відповідно до ліцензії, виданої на підставі рішення Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики та комунальних послуг, від 18.05.2012 № 18 (переоформлена рішенням від 08.12.2016 № 2136).

У розумінні абзацу тринадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» КП ПОР «Полтававодоканал» є суб'єктом господарювання.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).

Згідно з статтею 5 Закону України «Про природні монополії» відповідно до цього Закону регулюється діяльність суб'єктів природних монополій у сферах, зокрема, централізованого водопостачання, централізованого водовідведення.

Отже, КП ПОР «Полтававодоканал» у розумінні статті 1 Закону України «Про природні монополії» є суб'єктом природних монополій.

Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України від 01.04.2002 № 317/6605 (надалі – Методика), з урахуванням пункту 2.2 Методики, встановлено наступне.

Об'єктом аналізу є:

- КП ПОР «Полтававодоканал» - суб'єкт господарювання, який надає послуги з централізованого водовідведення.

- послуги з централізованого водовідведення (надалі — Послуги).

Споживачами Послуг є, зокрема юридичні особи незалежно від форм власності та відомчої належності, фізичні особи - підприємці, фізичні особи, які провадять незалежну професійну діяльність і взяті на облік як самозайняті особи у контролюючих органах згідно з Податковим кодексом України, які використовують воду (у тому числі питну) для виробництва товарів та надання послуг та скидають стічні води до систем централізованого водовідведення або безпосередньо у очисні споруди системи централізованого водовідведення виконавця.

Відповідно до Методики перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарних груп, які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).

Відповідно до статті 1 Закону України “Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення”:

- водовідведення - діяльність із збирання, транспортування та очищення стічних вод за допомогою систем централізованого водовідведення або інших споруд відведення та/або очищення стічних вод;

- централізоване водовідведення - господарська діяльність із відведення та очищення стічних вод за допомогою системи централізованого водовідведення.

Згідно зі статтею 5 Закону України “Про житлово-комунальні послуги” до комунальних послуг належать, зокрема послуги з централізованого водовідведення.

Частиною першою статті 12 Закону України “Про житлово-комунальні послуги”, пунктом 14 Правил надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 5 липня 2019 року № 690 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 2 лютого 2022 року № 85) (надалі - Правила № 690), визначено, що надання послуг здійснюється виключно на договірних засадах.

Відповідно до частини першої статті 10 Закону України “Про житлово-комунальні послуги” ціни (тарифи) на житлово-комунальні послуги встановлюються за домовленістю сторін, крім випадків, коли відповідно до закону ціни (тарифи) є регульованими. У такому разі ціни (тарифи) встановлюються уповноваженими законом державними органами або органами місцевого самоврядування відповідно до закону.

Відповідно до пункту 22 Правил № 690 обсяг наданих споживачеві послуг з централізованого водовідведення визначається на рівні обсягів спожитих ним послуг з централізованого водопостачання та постачання гарячої води.

Згідно з пунктом 32 Правил № 690 вартість послуг з централізованого водовідведення визначається за обсягом спожитих послуг та встановленими відповідно до законодавства тарифами.

Отже, Послуга є платною.

Послуга в розумінні абзацу чотирнадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є товаром.

Таким чином, з урахуванням викладеного, Послуга є товаром, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище КП ПОР «Полтававодоканал».

Відповідно до пунктів 5.1 – 5.3. Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» система централізованого водовідведення - сукупність технічних засобів, включаючи мережі, споруди, устаткування (пристрої), для централізованого відведення та очищення стічних вод, що пов'язані єдиним технологічним процесом.

Централізоване водовідведення є послугою, яка не має замінників. Внаслідок технологічних особливостей централізованого водовідведення, конкуренція на зазначеному ринку відсутня.

За таких обставин товарними межами ринку є Послуга, яка не має товарів-замінників

Відповідно до вимог пункту 6.1 Методики територіальні (географічні) межі ринку визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів є неможливим або недоцільним.

Згідно з Ліцензійними умовами провадження господарської діяльності з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, затверджених постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 22.03.2017 № 307, місце провадження господарської діяльності з централізованого водовідведення - територія, у межах якої провадиться господарська діяльність із відведення та очищення стічної води за допомогою комплексу об'єктів, споруд, колекторів, каналізаційних мереж, пов'язаних єдиним технологічним процесом, що зазначені в документах, які додаються до заяви про отримання ліцензії.

КП ПОР «Полтававодоканал» листом (вх. від 22.08.2022 № 70-01/1165) повідомило, що надає Послуги в межах Полтавської області, зокрема у м. Полтава.

Отже, територіальними (географічними) межами ринку Послуг є територія м. Полтави в межах розташування системи централізованого водовідведення, що перебуває у користуванні КП ПОР «Полтававодоканал».

Відповідно до пункту 7.1 Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило, рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару зі сталою структурою.

Протягом 2021 - 2022 років та січня – травня 2023 року КП ПОР «Полтававодоканал» було єдиним суб'єктом господарювання, яке надавало Послуги.

В зазначений період структура ринку Послуг не змінювалась.

Отже, часовими межами ринку Послуг визначено 2021 - 2022 роки та січень – травень 2023 року.

Відповідно до пункту 9.2. Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).

Ринок Послуг характеризується наявністю адміністративних і технічних бар'єрів з огляду на наступне.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат на виробництво на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництв), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).

Згідно з статтею 5 Закону України «Про природні монополії» відповідно до цього Закону регулюється діяльність суб'єктів природних монополій у сферах, зокрема, централізованого водовідведення.

Частиною першою статті 7 Закону України “Про природні монополії” визначено, що

діяльність суб'єктів природних монополій у сферах, визначених у статті 5 цього Закону, а також діяльність суб'єктів господарювання на суміжних ринках підлягає ліцензуванню відповідно до закону.

Отже, ринок Послуг перебуває у стані природної монополії, а КП ПОР «Полтававодоканал» є суб'єктом природних монополій. При цьому, ведення господарської діяльності із надання Послуг потребує отримання ліцензії.

Окрім цього, основним бар'єром вступу на ринок Послуг є обмеження, пов'язане з необхідністю мати в наявності технічні засоби, включаючи мережі, споруди, устаткування (пристрої), для централізованого водовідведення, що пов'язані єдиним технологічним процесом.

Враховуючи наведене, відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» КП ПОР «Полтававодоканал» у визначених територіальних і часових межах має ознаки монопольного (домінуючого) становища на ринку Послуг.

Діяльність у сфері надання послуг з централізованого водовідведення регулюється, зокрема, Правилами приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення, затвердженими Наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 01.12.2017 № 316, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 15.01.2018 № 56/31508, (надалі – Правила № 316).

Відповідно до пункту 2 розділу I Правил № 316 ці правила поширюються на суб'єктів господарювання, які надають послуги з централізованого водовідведення (відведення та/або очищення стічних вод) (далі - виробники), на юридичних осіб незалежно від форм власності та відомчої належності, фізичних осіб - підприємців, фізичних осіб, які провадять незалежну професійну діяльність і взяті на облік як самозайняті особи у контролюючих органах згідно з Податковим кодексом України, які скидають стічні води до систем централізованого водовідведення або безпосередньо у каналізаційні очисні споруди (далі - споживачі).

Пунктом 4 розділу I Правил № 316 визначено, що на підставі цих Правил виробник розробляє місцеві Правила приймання, в яких враховують місцеві особливості приймання та очищення стічних вод, а також визначають ДК забруднюючих речовин, що можуть скидати до системи централізованого водовідведення.

Відповідно до пункту 3 розділу IV Правил № 316 споживачі, які скидають стічні води до системи централізованого водовідведення або безпосередньо на каналізаційні очисні споруди виробника, повинні забезпечити можливість проведення виробником у будь-який час доби контролю за скидом стічних вод.

Згідно з пунктом 4 розділу IV Правил № 316 для визначення вмісту забруднень у стічних водах споживачів використовуються дані лабораторії виробника, у разі її відсутності - інших лабораторій, що здійснюють свою діяльність у цій галузі відповідно до вимог Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність».

Відповідно до пункту 5 розділу IV Правил № 316 під час проведення аналізу проб стічних вод, відібраних у споживачів, використовують засоби вимірювальної техніки, повірені уповноваженими органами відповідно до вимог статті 17 Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність».

Згідно з пунктом 6 розділу IV Правил № 316 з метою контролю якості стічних вод споживачів виробник здійснює відбір контрольних проб. Виявлені в цих пробах перевищення ДК забруднюючих речовин у стічних водах є достатньою підставою для нарахування плати за скид понаднормативних забруднень.

Пунктом 9 розділу IV Правил № 316 визначено, що у разі незгоди споживача з результатами даних лабораторії виробника щодо якості стічних вод згідно з аналізом

контрольної проби, за результатами якого зроблено висновок про наявність у стічних водах споживача перевищень ДК забруднюючих речовин, споживач має право звернутися до незалежної лабораторії, що здійснює свою діяльність у цій галузі відповідно до вимог Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність», для проведення аналізу арбітражних проб, які відбираються одночасно з контрольною пробою і зберігаються належним чином виробником та споживачем.

Отже, нормами діючого законодавства визначено право споживача проводити аналізи арбітражних проб стічних вод у незалежних лабораторіях, що здійснюють свою діяльність у цій галузі відповідно до вимог Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність», у разі незгоди споживача з результатами даних лабораторії виробника щодо якості стічних вод згідно з аналізом контрольної проби, за результатами якого зроблено висновок про наявність у стічних водах споживача перевищень ДК забруднюючих речовин.

Аналізом Місцевих правил встановлено наступне.

Відповідно до пункту 1.3 Місцевих правил Правила поширюються на КП ПОР “Полтававодоканал” (далі — Виробник) та юридичних осіб незалежно від форм власності та відомчої належності, фізичних осіб – підприємців, фізичних осіб, які провадять незалежну професійну діяльність і взяті на облік як самозайняті особи у контролюючих органах згідно з Податковим кодексом України, які скидають стічні води до систем централізованого водовідведення міста Полтава або безпосередньо у каналізаційні очисні споруди (далі - споживачі).

Отже, Місцеві правила є обов’язковими для виконання Виробником-КП ПОР “Полтававодоканал” та споживачами – суб’єктами господарювання.

Згідно з пунктом 1.4. Місцевих правил:

- арбітражна проба — частина контрольної проби, аналіз якої здійснюється за рахунок споживача за його незгоди з результатами аналізу контрольної проби, яку провів Виробник;
- контрольна проба – контрольна проба стічних вод споживача (субспоживача), відібрана виробником з контрольного колодязя з метою визначення складу стічних вод, що відводяться до системи централізованого водовідведення виробника.

Пунктом 1.6. Місцевих правил визначено, що виробник встановлює кожному конкретному споживачу вимоги до скиду стічних вод до системи централізованого водовідведення на підставі вимог цих правил.

Згідно з пунктом 4.1 Місцевих правил виробник визначає ДК забруднюючих речовин у стічних водах споживачів як найменшу з чотирьох величин:

- ДК забруднюючих речовин в каналізаційній мережі (на каналізаційному випуску споживача);
- ДК забруднюючої речовини в спорудах біологічного очищення (на вході в ці споруди);
- величини лімітів на скидання забруднюючих речовин, які визначені у дозволі на спеціальне водокористування, виданому виробнику відповідно до ст. 49 Водного кодексу України;
- допустимого вмісту важких металів в осадах стічних вод, що можуть використовуватися як органічні добрива згідно з додатком 3 до Державних правил.

Згідно з пунктом 4.2. Місцевих правил розрахунок ДК забруднюючих речовин у стічних водах споживачів проводиться для кожної КОС Виробника м. Полтава (Супрунівських і Затуринських КОС).

Показники ДК забруднюючих речовин в стічних водах, що приймаються від споживачів, наведені у таблицях 1 і 2 Місцевих правил. При цьому, як зазначено у пункті 5.3 Місцевих правил, ДК забруднюючих речовин в стічних водах споживачів не повинна перевищувати показники, наведені у таблицях 1 і 2.

Отже, КП ПОР «Полтававодоканал» були розроблені показники ДК забруднюючих речовин у стічних водах, дотримання яких є обов'язковими для споживачів.

Відповідно до пункту 7.4 Місцевих правил споживачі, які скидають стічні води до системи централізованого водовідведення або безпосередньо на каналізаційні очисні споруди Виробника, повинні забезпечити можливість проведення Виробником у будь-який час доби контролю за скидом стічних вод.

Пунктом 7.5. Місцевих правил визначено, що для визначення вмісту забруднень у стічних водах споживачів використовуються дані лабораторії Виробника, яка здійснює свою діяльність у цій галузі відповідно до вимог Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» та має атестацію у цій галузі.

Згідно з пунктом 7.7. Місцевих правил з метою контролю якості стічних вод споживачів Виробник здійснює відбір контрольних разових проб. Виявлені в цих пробах перевищення ДК забруднюючих речовин у стічних водах є достатньою підставою для нарахування плати за скид понаднормативних забруднень.

Пунктом 7.12 Місцевих правил визначено, що за призначенням проби поділяються на контрольні, проби для споживача та арбітражні, які відбираються одночасно. Проби для підприємства та арбітражні проби відбираються на вимогу споживача. Арбітражна проба маркується і опечатується Виробником в зберігається в холодильній шафі лабораторії Водоканалу сім діб з моменту відбору. Аналіз проводиться лише стосовно інгредієнтів, по яких виникли розбіжності між результатами аналізів Водоканалу та підприємства.

Згідно з пунктом 7.13 Місцевих правил у разі незгоди з результатами даних лабораторії Виробника або у випадку розходження результатів аналізів між лабораторіями за ініціативою споживача проводиться аналіз арбітражної проби у присутності обох сторін в лабораторії Виробника.

Отже, зі змісту пункту 7.13 Місцевих правил вбачається, що у разі незгоди з результатами даних лабораторії Виробника або у випадку розходження результатів аналізів між лабораторіями аналіз арбітражної проби стічних вод за ініціативою споживачів проводиться в лабораторії КП ПОР «Полтававодоканал».

В той же час нормами діючого законодавства, а саме Правил № 316 визначено, що у разі незгоди споживача з результатами даних лабораторії виробника щодо якості стічних вод згідно з аналізом контрольної проби споживач має право звернутися до незалежної лабораторії, що здійснює свою діяльність у цій галузі відповідно до вимог Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність», для проведення аналізу арбітражних проб.

Таким чином, зміст пункту 7.13 Місцевих правил, розроблених КП ПОР «Полтававодоканал», може призвести до ущемлення інтересів споживачів, адже проведення аналізу арбітражної проби стічних вод в лабораторії Виробника, де був здійснений аналіз контрольної проби, з результатом якого споживач не згоден, позбавляє споживача можливості отримання об'єктивних результатів аналізу арбітражних проб стічних вод. Це може призвести до необґрунтованого нарахування плати за скид понаднормативних забруднень.

Також, виклад пункту 7.13 Місцевих правил у такій редакції, може обмежити право споживачів на вибір незалежної лабораторії для проведення аналізу арбітражної проби стічних вод.



Так, відповідно до статті 8 Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» у сфері законодавчо регульованої метрології застосовуються засоби вимірювальної техніки, які відповідають вимогам щодо точності, регламентованим для таких засобів, у встановлених умовах їх експлуатації.

Експлуатація засобів вимірювальної техніки, які застосовуються у сфері законодавчо регульованої метрології (далі - законодавчо регульовані засоби вимірювальної техніки), здійснюється з дотриманням правил застосування таких засобів, встановлених у нормативно-правових актах, і вимог щодо їх експлуатації, встановлених в експлуатаційних документах на такі засоби.

Статтею 17 Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» визначено, що законодавчо регульовані засоби вимірювальної техніки, що перебувають в експлуатації, підлягають періодичній повірці та повірці після ремонту.

Отже, з урахуванням викладеного, діяльність на ринку послуг з лабораторних досліджень можуть здійснювати суб'єкти господарювання, які мають засоби вимірювальної техніки, які відповідають вимогам щодо точності, регламентованим для таких засобів, та повірені уповноваженими органами відповідно до вимог статті 17 Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність».

Згідно з інформацією, розміщеною на офіційному сайті Національного агентства з акредитації України <https://naau.org.ua/3-reiestr-akreditovanikh-ooov>, станом на 18.04.2023 кількість акредитованих лабораторій, у т.ч. з аналізу стічних вод, складає 729 лабораторій. При цьому, такі лабораторії не обмежені територією здійснення господарської діяльності.

На території м. Полтава, окрім КП ПОР «Полтававодоканал», аналіз стічних вод здійснює, зокрема ДП «Полтавастандартметрологія». Так, ДП «Полтавський регіональний науково-технічний центр стандартизації, метрології та сертифікації» (надалі - ДП «Полтавастандартметрологія») листом від 15.09.2022 № 14-09/1655 повідомило, що воно акредитовано Національним агентством з акредитації України, зокрема на проведення дослідження стічних вод.

Таким чином, споживач послуг з централізованого водовідведення, у випадку незгоди з результатами аналізу проб стічних вод, проведеного КП ПОР «Полтававодоканал» у своїй лабораторії, може обрати будь-яку лабораторію, атестовану в установленому порядку, для проведення аналізу арбітражної проби стічних вод.

Враховуючи наведене, пункт 7.13 Місцевих правил, викладений у такій редакції, не відповідає вимогам діючого законодавства.

Отже, визначена Місцевими правилами умова, що у разі незгоди з результатами даних лабораторії Виробника або у випадку розходження результатів аналізів між лабораторіями аналіз арбітражної проби стічних вод за ініціативою споживачів проводиться в лабораторії КП ПОР «Полтававодоканал» може призвести до ущемлення інтересів споживачів, а саме до:

- необґрунтованого нарахування плати за скид понаднормативних забруднень,
- обмеження права споживачів - суб'єктів господарювання на вибір незалежної лабораторії для проведення аналізу арбітражної проби стічних вод.

Враховуючи наведене, дії КП ПОР «Полтававодоканал», які полягають у включенні до пункту 7.13 Місцевих правил вимоги щодо проведення аналізу арбітражної проби стічних вод за ініціативою споживача у лабораторії КП ПОР «Полтававодоканал», містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку Послуг, що може призвести до

ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Таким чином, ВИКОНКОМ МІСЬКОЇ РАДИ, затвердивши Рішенням Місцеві правила, пункт 7.13 яких містить вимоги щодо проведення аналізу арбітражної проби стічних вод за ініціативою споживача в лабораторії КП ПОР «Полтававодоканал», що не відповідає нормам діючого законодавства, легітимував вчинення КП ПОР «Полтававодоканал» порушення законодавства про захист економічної конкуренції, у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку Послуг.

Статтею 19 Конституції України передбачено, що органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Забороняються дії чи бездіяльність органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю (колегіального органу чи посадової особи), що полягають у схиленні суб'єктів господарювання, органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю до порушень законодавства про захист економічної конкуренції, створенні умов для вчинення таких порушень чи їх легітимації.

Легітимація порушень законодавства про захист економічної конкуренції виникає у випадку підтвердження правомірності протиправних дій суб'єкта господарювання відповідним актом органу влади чи органу місцевого самоврядування.

Діяння, передбачені статтею 17 Закону України «Про захист економічної конкуренції», не мають самостійного антиконкурентного ефекту. Однак, вони роблять більш імовірними або посилюють суспільно шкідливі наслідки тих порушень законодавства про захист економічної конкуренції, які легітимують.

Таким чином, дії ВИКОНКОМУ МІСЬКОЇ РАДИ, які полягають у затвердженні Рішенням Місцевих правил, пункт 7.13 яких містить вимоги щодо проведення аналізу арбітражної проби стічних вод за ініціативою споживача в лабораторії КП ПОР «ПОЛТАВАВОДОКАНАЛ», що не відповідає нормам діючого законодавства, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 7 статті 50, статтею 17 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних дій органу місцевого самоврядування, а саме легітимації вчинення КП ПОР «Полтававодоканал» порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Враховуючи вищевикладене, з метою припинення дій, що містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, на підставі статей 7, 12<sup>1</sup>, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктів 3, 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р (зарєєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482), зі змінами, адміністративна колегія Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

#### **РЕКОМЕНДУЄ:**

ВИКОНАВЧОМУ КОМІТЕТУ ПОЛТАВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ припинити дії, які полягають у затвердженні рішенням від 16.12.2021 № 283 Правил приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення м. Полтава, до пункту 7.13 яких включена вимога щодо проведення аналізу арбітражної проби стічних вод за ініціативою споживача у лабораторії КП ПОР «Полтававодоканал», та містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 7 статті 50, статтею 17 Закону України «Про

захист економічної конкуренції» у вигляді легітимації вчинення КП ПОР «Полтававодоканал» порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», а також вжити заходи щодо усунення причин та умов виникнення зазначеного порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Про виконання рекомендацій повідомити територіальне відділення **в 2-місячний строк** з дня надходження звернення КП ПОР «Полтававодоканал» щодо внесення змін до Правил приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення м. Полтава, затверджених рішенням Виконавчого комітету Полтавської міської ради від 16.12.2021 № 283, із наданням копій підтверджуючих документів на електронну адресу: [khrv@amcu.gov.ua](mailto:khrv@amcu.gov.ua) та у паперовому вигляді на адресу: майдан Свободи, 5, Держпром, 6 під'їзд, кім. 35, м. Харків, 61022.

Звертаємо увагу, що згідно з частиною другою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Крім того, відповідно до частини третьої статті 46 вищезазначеного Закону, за умови виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, **провадження у справі** про порушення законодавства про захист економічної конкуренції **не розпочинається**.

Голова колегії

Юрій ГЛАДИК